

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XXXI/363/09
Rady Miejskiej w Koronowie
z dnia 25 marca 2009 r.

Plan Odnowy Miejscowości Wtelno

gmina Koronowo
województwo
Kujawsko-Pomorskie

Wtelno 2009

Wstęp	3
Położenie geograficzne.....	4
Zarys historyczny.....	9
Historia Parafii Wtelno	10
Historia szkoły podstawowej	12
Przestrzenna struktura miejscowości	15
Inwentaryzacja zasobów miejscowości Wtelno.....	19
Zasoby przyrodnicze	19
Dziedzictwo kulturowe	19
Obiekty i tereny.....	21
Infrastruktura społeczna.....	23
Infrastruktura techniczna.....	23
Gospodarka i rolnictwo.....	24
Kapitał społeczny i ludzki	27
Analiza SWOT	34
Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć na lata 2009-2016.....	35
Projekt priorytetowy 2009	37
Projekt 2010 - 2011	40
Projekt 2012 - 2013	41
Projekt 2014	42
Projekt 2015 – 2016.....	43
Projekt coroczny	44
Projekty na dalsze lata	45

Wstęp

Plan Odnowy Miejscowości jest obecnie jednym z najważniejszych dokumentów, jakie charakteryzują wizję rozwoju danej miejscowości. Opisuje on wszystkie założenia, jakie mieszkańcy chcieliby spełnić, aby w ich miejscowości żyło się lepiej i bezpieczniej. Działania te mają doprowadzić do zmniejszenia różnic w poziomie rozwoju pomiędzy obszarami wiejskimi a terenami miejskimi. Sporządzenie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy staraniu się o środki finansowe w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013” działanie „Odnowa i rozwój wsi”, jak i również z innych źródeł, pochodzących z organizacji pozarządowych. Dokument ten stanowić będzie także wytyczne dla władz gminy Koronowo przy opracowywaniu kierunków rozwoju miejscowości Wtelno.

Dlatego zwracając szczególną uwagę na dobro Naszej miejscowości wiosną 2007 roku mieszkańcy przystąpili do opracowywania założeń Planu Odnowy Miejscowości Wtelno. W skład grupy odpowiedzialnej za napisanie tego dokumentu i wszystkie konsultacje z mieszkańcami weszli członkowie Rady Sołeckiej na lata 2007-2011. Są to:

Holka Krzysztof - Sołtys

Czerkawski Leszek – Przewodniczący Rady Sołeckiej

Chyła Ewa – Członek Rady Sołeckiej

Brzykcy Helena – Członek Rady Sołeckiej

Bagniewski Zenon – Członek Rady Sołeckiej

Dams Tadeusz – Członek Rady Sołeckiej

Mikołajczak Tadeusz – Członek Rady Sołeckiej

Wszyscy mieszkańcy mając na uwadze możliwość pozyskania funduszy na inwestycje w Naszej miejscowości w znacznym stopniu przyczynili się do powstania tego dokumentu.

Naszym głównym założeniem jest poprawa wizerunku wsi i stworzenie miejsc umożliwiających integrację mieszkańców.

Plan Odnowy Miejscowości Wtelno ma charakter planu otwartego, co daje możliwość jego aktualizacji w zależności od potrzeb społecznych i uwarunkowań finansowych. Oznacza to, że mogą być dopisywane nowe zadania jak i może być zmieniona kolejność ich realizacji w zależności od pozyskanych funduszy.

Charakterystyka miejscowości Wtelno

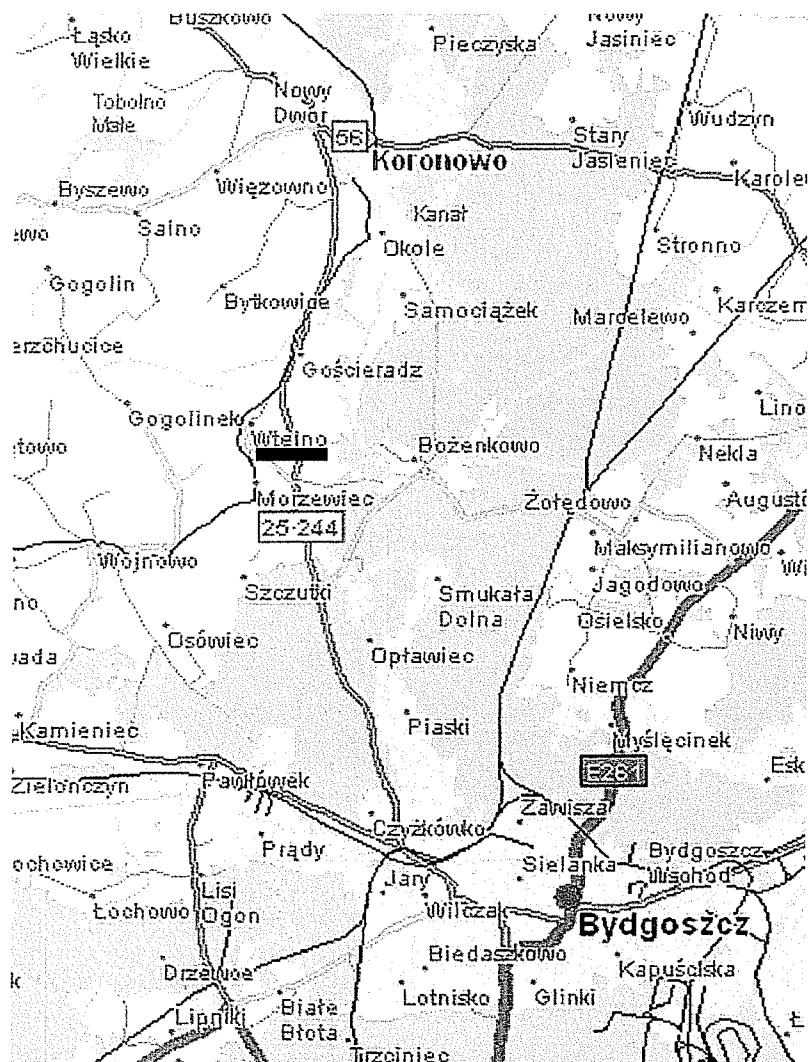
Położenie geograficzne

Wtelno – wieś położona w Polsce, w województwie Kujawsko-Pomorskim, w powiecie bydgoskim, w gminie Koronowo, na północ od zachodnich dzielnic Bydgoszczy.

Położenie:

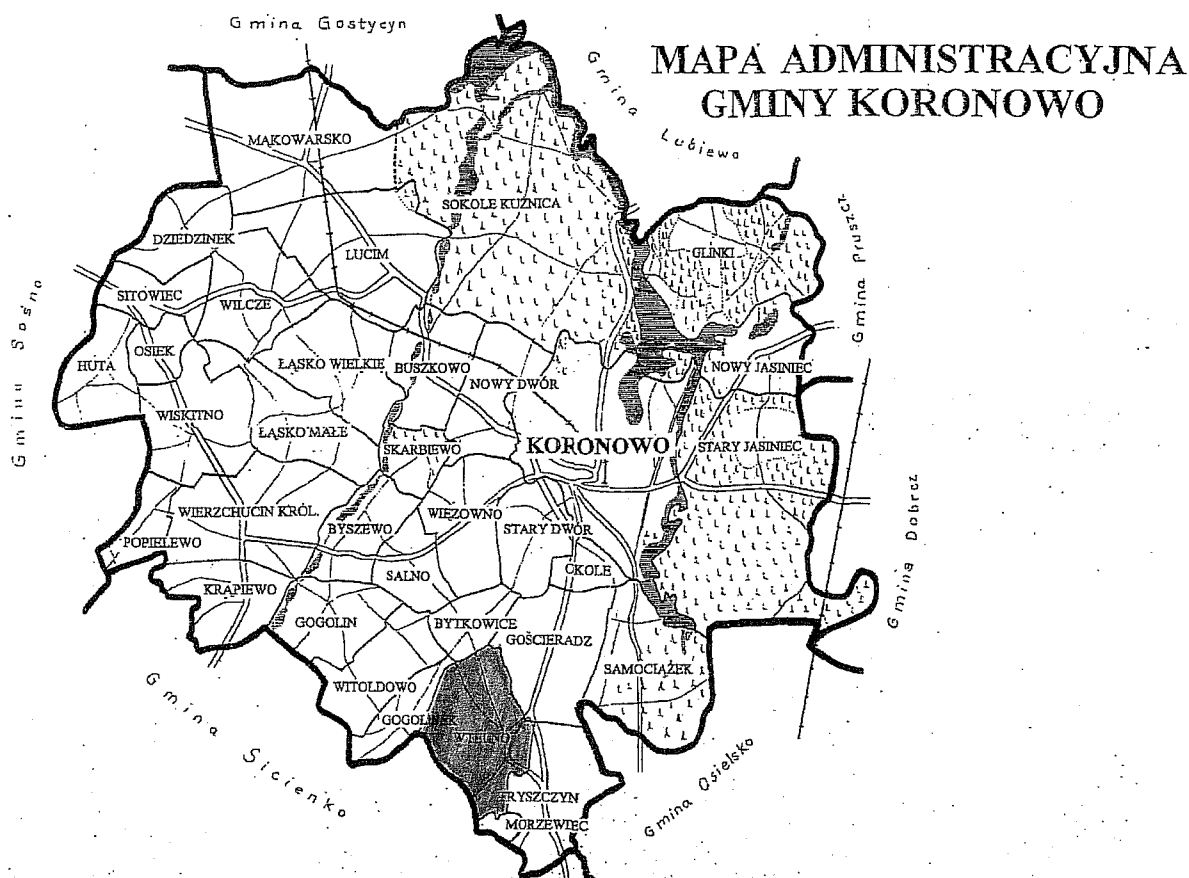
53°14'28" N

17°54'00" E

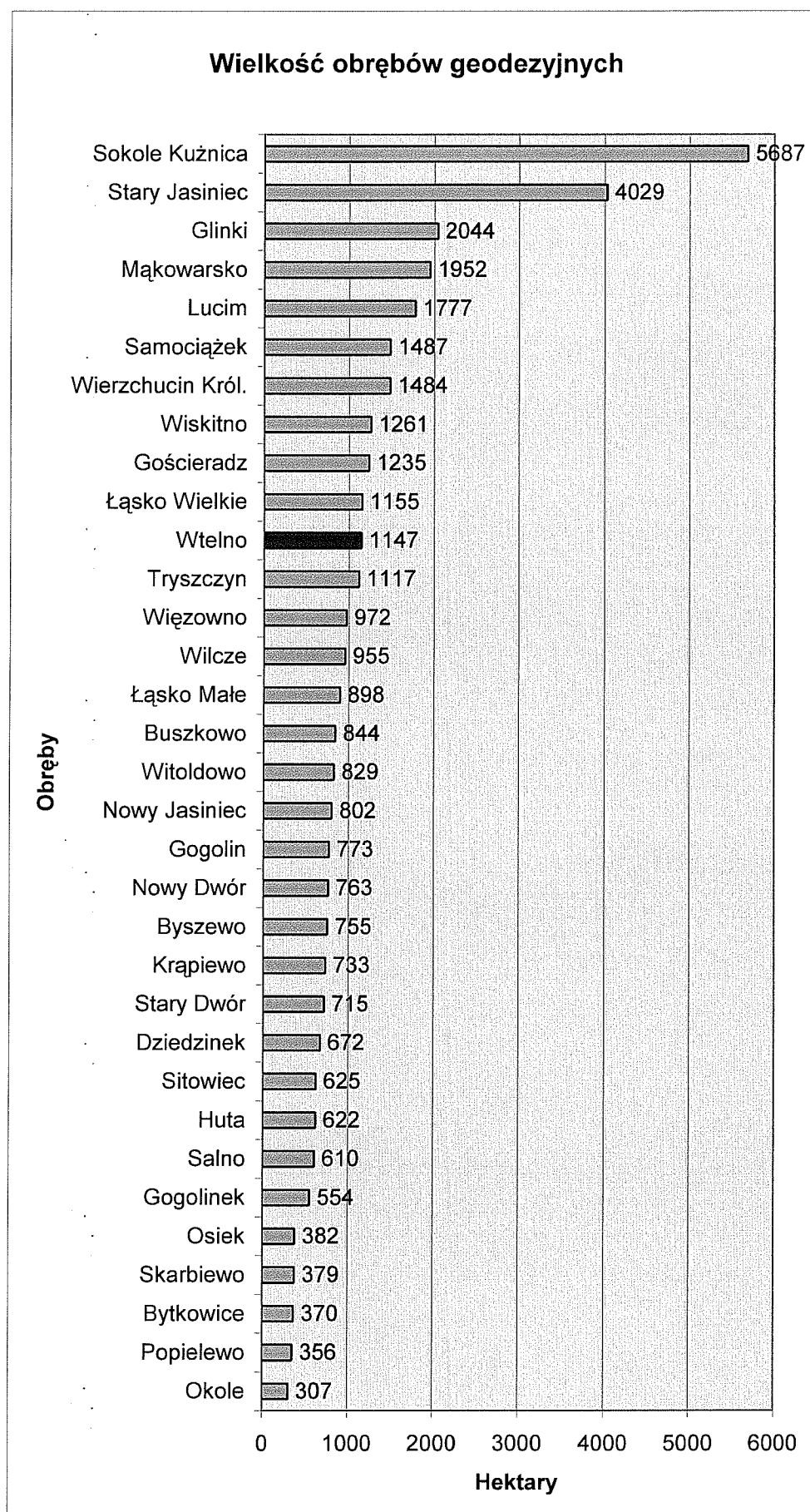

Plan Odnowy Miejscowości Wtelno

Miejscowość Wtelno razem z 32-ma innymi sołectwami tworzy gminę Koronowo, która jest największą gminą w województwie kujawsko-pomorskim, liczącą 41119 ha powierzchni. Wtelno zajmuje powierzchnię 1146,8 ha, co stanowi 2,7 % powierzchni całej gminy. Lokalizacja Wtelna jest bardzo atrakcyjna, gdyż leży pomiędzy dwoma aglomeracjami. Około 15 kilometrów na południe znajduje się miasto wojewódzkie Bydgoszcz, natomiast 10 kilometrów na północ – miasto gminne Koronowo. Bezpośrednio sąsiaduje z innymi sołectwami gminy Koronowo: Morzewcem, Tryszczynem, Gościeradzem, Bytkowicami i Gogolinkiem. Natomiast na południowym zachodzie z sołectwami gminy Sicienko: Szczutki i Mochle.

Średnia wysokość nad poziomem morza to około 100 metrów. Geograficznie Wtelno leży pomiędzy doliną rzeki Brdy, a rynną jezior polodowcowych tzw. rynną jezior byszewskich. Teren sołectwa jest w przeważającej mierze płaski z lekkimi wzniesieniami.

Z przedstawionego wykresu wynika, że obręb geodezyjny Wtelna z powierzchnią 1147 hektarów zajmuje 11 miejsce pod względem wielkości z wszystkich obrębów na terenach wiejskich w gminie Koronowo.

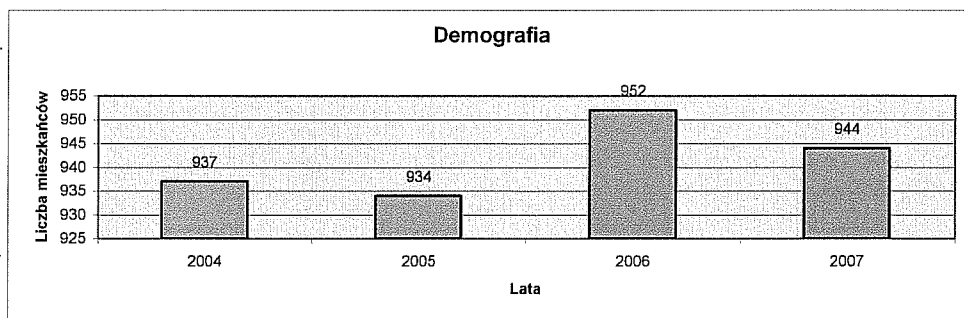
Ludność

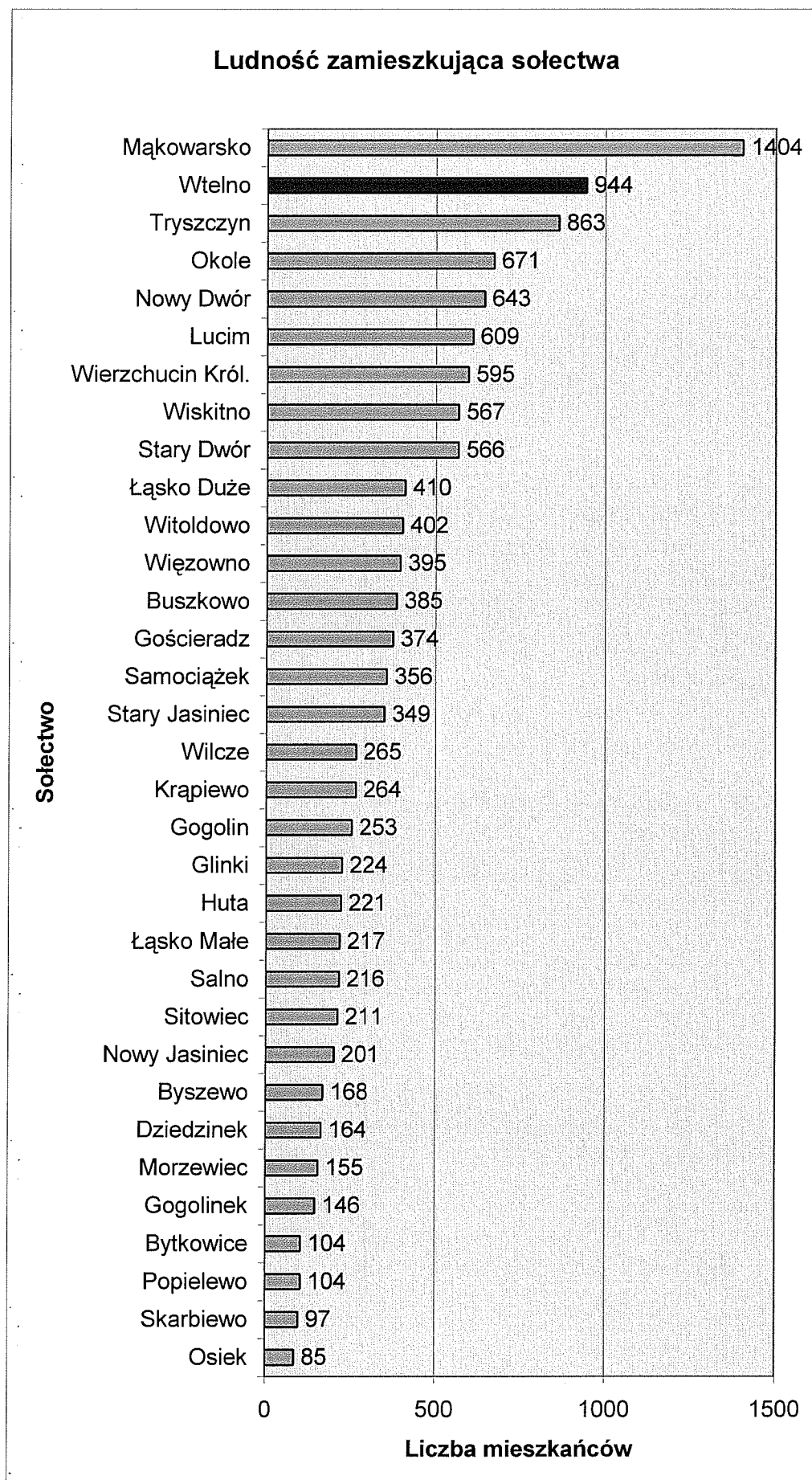
Wtelno jest drugim sołectwem pod względem liczebności mieszkańców w gminie Koronowo. Większe jest tylko sołectwo Mąkowsko. Na dzień 31.10.2007 roku liczba osób zameldowanych wynosiła 944. Gęstość zaludnienia to 82,3 osoby na 1 km².

Podział ze względu na wiek i płeć przedstawia się następująco:

Wiek	Kobiety	Mężczyźni
0-18	102	132
19-65		299
19-60	287	
Pow. 65		46
Pow. 60	78	
Razem	467	477

Ilość mieszkańców na przełomie ostatnich lat waha się mniej więcej na stałym poziomie. W ostatnim czasie widać jednak wyraźny trend do ucieczki mieszkańców miast na tereny wiejskie. Powoduje to zmianę wsi z typowo rolniczej na osiedle podmiejskie. Wiele działek rolnych we Wtelnie zostało już przekształconych na działki budowlane. Na niektórych z nich są już rozpoczęte budowy domów. Sprzyja to osiedlaniu się nowych mieszkańców. Ten proceder trwa z coraz to większym nasileniem.

Zarys historyczny

Nazwa Wtelno zaczyna występować na stałe od XV wieku, w dokumentach z lat 1307 i 1315 występuje nazwa Vitelno. W 1307 roku cystersi z klasztoru byszewskiego kupili Wtelno za 190 grzywien toruńskich od Włodzimierza Jarosławica z Łojewa, dworzanina książąt inowrocławskich Leszka i Przemysława. W XV wieku Wtelno należało do posiadłości rodu Łabędziów, a w roku 1583 przeszło w ręce opata koronowskiego. W tym czasie była to duża wieś, licząca 14 łąnów zagrodowych i posiadająca 21 sołtysów, 4 zagrodników i 1 rzemieślnika (kowala). Pod koniec XVIII wieku Wtelno wraz z regionem dostało się pod zabór pruski i pozostało w nim aż do końca I wojny światowej. Na mocy postanowień traktatu wersalskiego weszło w skład odrodzonej Polski.

Na niektórych starych mapach Pomorza Gdańskiego występuje nazwa Strelitz. Niestety nie ma opisu z którego roku pochodzi ta mapa.

Po zakończeniu I wojny światowej 23.11.1918 roku we Wtelnie odbył się wiec ludności. Utworzono wtedy Rady Ludowe, które miały wspomagać materialnie ludność w miastach.

Po sekularyzacji Zakonu, ziemie Wtelna dostają się w niemieckie ręce, dopiero w roku 1920 państwo polskie przejmuje te pola i w 1927 roku następuje parcelacja. Powstaje około 20 gospodarstw.

Historia Parafii Wtelno

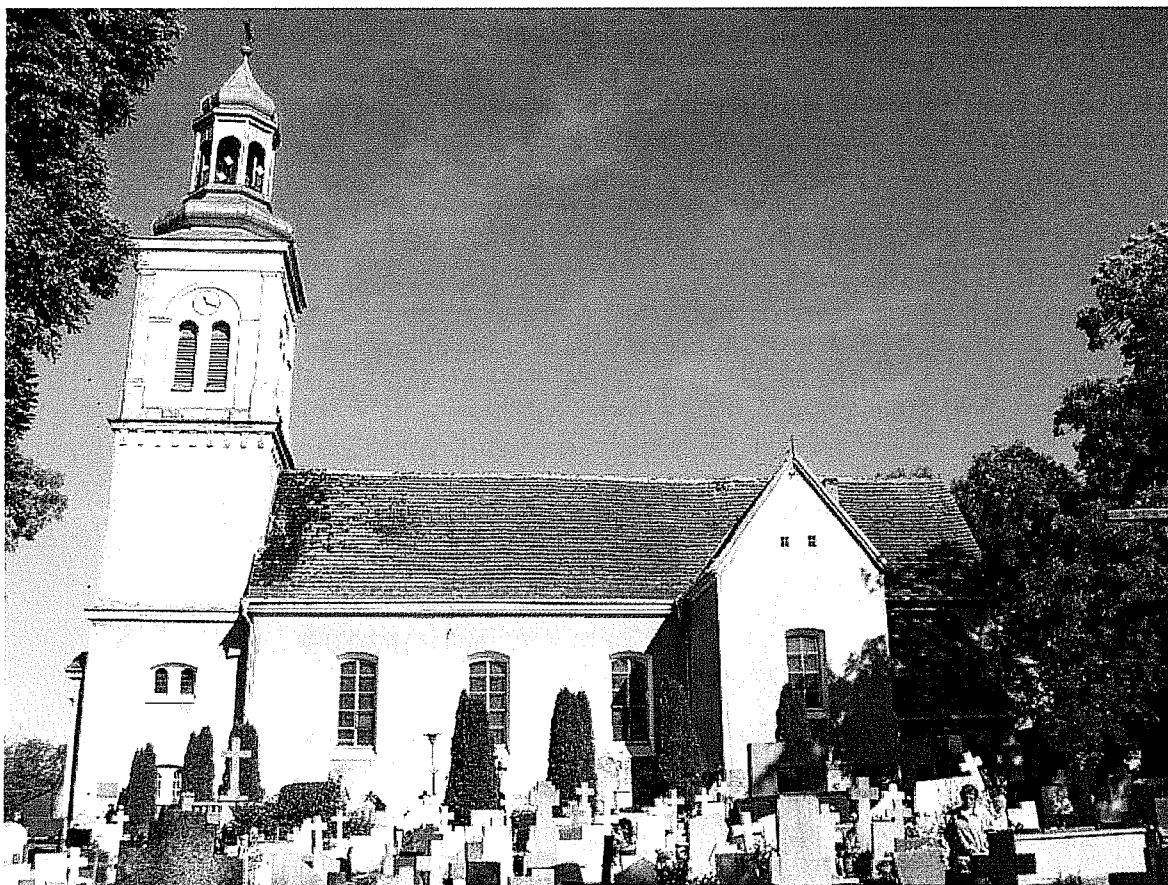
Cystersi około 1470 roku zakładają we Wtelnie osobną parafię wyłączając ją z byszewskiej lub koronowskiej. Z jej założeniem wiąże się następująca legenda:

„Na wzgórzu gdzie obecnie wznosi się kościół na początku XV wieku rosły cierniste zarośla, w których gnieździły się sroki. W jednym z gniazd przejeżdżający Cystersi znaleźli hostię – czystą, całą i niezniszczoną. To wydarzenie uznali za cudowne.”

Początkowo wybudowano w tym miejscu kaplicę, a następnie mały kościółek z drewna. Po jego spaleniu, w 1690 roku zbudowano ponownie drewniany, aż wreszcie w latach 1785-1787 za opata koronowskiego Jana Chrzastkowskiego wystawiono obecny kościół z cegły, powiększony w 1863 roku o prezbiterium i dwie boczne kaplice, przez co nadano kościołowi kształt krzyża rzymskiego. Z inicjatywy proboszcza Gustawa Pobłockiego w 1908 roku dobudowano kwadratową wieżę nakrytą hełmem baniastym z latarnią, a także kościół odrestaurowano. Jest to kościół barokowy, jednonawowy.

Na początku XX wieku w swojej pielgrzymce do Ziemi Świętej, przebywał na ziemi koronowskiej ksiądz Franciszek Gordon z Chicago (rodem z pobliskiego Tryszczyna). W swojej książce „Listy z podróży” tak opisuje wybudowanie wieży kościelnej: „dnia 22 sierpnia 1908 r. umieszczono kulę (60 cm średnicy) położoną pod krzyżem na wieży. W tej kuli zamknięto w puszcze blaszanej dokument odnoszący się do budowy tej wieży, który i ja podpisałem.”

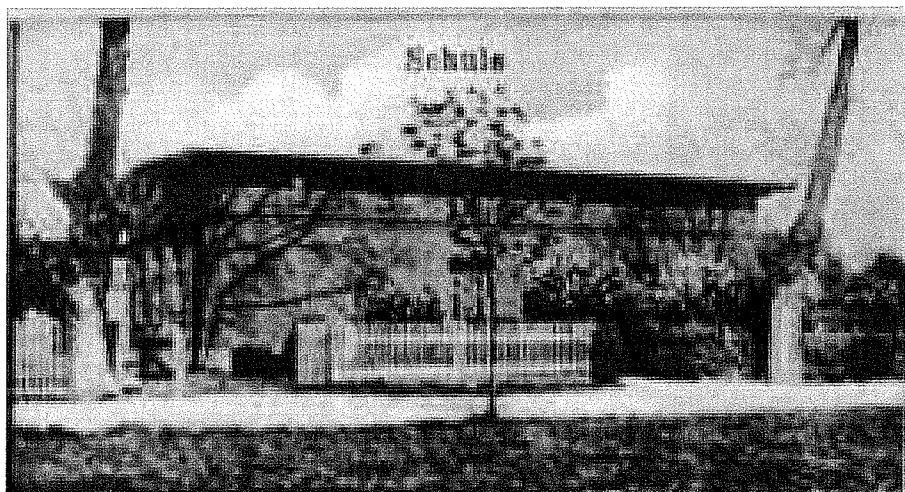
Wieża jest wysoka na 43 metry, panuje nad całą okolicą i jest prawdziwą ozdobą kościoła na zewnątrz. We wieży umieszczony jest zegar z tarczami na cztery strony świata. Były także dzwony, pięknie zharmonizowane na a, cis, e, fis. Zostały one dla swojej wysokiej wartości muzycznej zwolnione od wydania na cele wojenne w czasie I wojny światowej, niestety w kilkanaście lat później hitlerowscy barbarzyńcy nie oszczędzili ich i dzwony przepadły. Kościół pod wezwaniem świętego Michała Archanioła obchodzi swoje święto 29 września.

Widok na kościół parafialny od strony południowej sprzed roku 1908 i obecny

Historia szkoły podstawowej

W XIX i na początku XX wieku szkoła we Wtelnie mieściła się w budynku obecnej apteki i poczty (posesja numer 1 pomiędzy Tryszczynem a Wtelnem). Wiemy to ze starej widokówki odnalezionej we wieży kościelnej.

Po II wojnie światowej szkoła podstawowa we Wtelnie rozpoczęła swoją działalność 9 września 1946 roku. W dniu tym odbyła się pierwsza konferencja pedagogiczna z udziałem grona nauczycielskiego, które liczyło wtedy 6 osób. Kierownikiem szkoły mieszczącej się w budynku z czerwonej cegły (obecnie numer posesji 80) był Pan Jan Czyżyk. W pierwszym po wojnie roku szkolnym naukę kontynuowało 247 uczniów, korzystali oni zaledwie z 4 sal lekcyjnych.

15 maja 1949 roku na podstawie orzeczenia wydanego przez Wydział Oświaty przy Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Bydgoszczy oddany został do użytku nowy gmach szkolny. W ciągu 10-ciu miesięcy zaadoptowano na potrzeby szkoły budynek sakralny – stary kościół ewangelicki z XIX wieku, który po II wojnie światowej funkcjonował jako kaplica pogrzebowa, a następnie przez krótki okres spełniał również funkcję spichlerza zbożowego. Przeprowadzka do nowego gmachu szkoły nastąpiła jednak dopiero w styczniu 1950 roku. W związku z pozyskaniem większego lokalu rozszerzono obwód szkolny, obejmował on wsie: Wtelnio, Wtelenko, Morzewiec, Tryszczyn, Gościeradz, Bytkowice, Szczutki, Janowo. Funkcję kierownika powierzono Panu Michałowi Jaśkiewiczowi.

Od 1953 roku szkołą kierował Pan Zygmunt Bruski, po nim kierownikiem placówki został Pan Mieczysław Weyna; nastąpiło to w 1956 roku.

W maju 1957 roku szkoła we Wtelnio otrzymała numer 30. Wtedy też uczniowie rozpoczęli noszenie tarczy szkolnych. Działalność szkoły od początku związana była z pracą biblioteki wiejskiej.

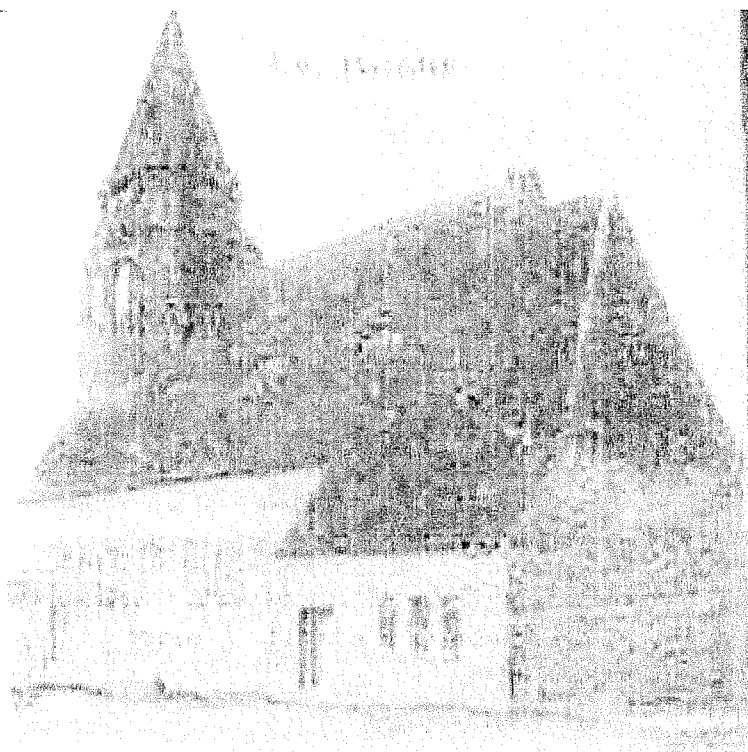
W 1961 roku szkoła uzyskała status ośmioklasowej szkoły podstawowej. Pierwsi uczniowie objęci nowym programem ukończyli szkołę w 1967 roku. W roku 1968 po śmierci kierownika Mieczysława Weyny funkcję tę pełnił przez kilka miesięcy Pan Ludwik Gośliński, następnie kierowanie placówką przejął Pan Alfons Schmidt.

Od 1975 roku naukę rozpoczynano już 20 sierpnia; trwało to 5 lat.

Po przejściu Pana Schmidta na emeryturę w 1985 roku stanowisko dyrektora objęła Pani Helena Nawrocka. W tym czasie coraz częściej mówiło się o budowie nowej szkoły. Realizacja marzeń mieszkańców wsi i okolicy następuje jednak powoli. W marcu 1990 roku zawiązał się Społeczny Komitet Budowy Szkoły. Rozpoczęto budowę, wiele prac wykonali mieszkańcy wsi. W latach 1991-1996 dyrektorem jeszcze starej szkoły była Pani Ewa Chytła. Dopiero w roku szkolnym 1996/97 funkcję kierowniczą w wyczekiwanej przez wiele lat nowej szkole przejął Pan Piotr Polasik. Od września 2007 roku ponownie funkcję dyrektora pełni Pani Ewa Chytła.

Mimo różnych warunków bytowych i dziejowych szkoły, nauczyciele zawsze na pierwszym miejscu stawiali dobro dziecka. Różnymi metodami przyczyniali się do lepszego wychowania młodzieży. Często formą pracy był udział uczniów w życiu kółek zainteresowań i różnego typu organizacji. Rozwijali oni swoje umiejętności biorąc udział w licznych konkursach i występach okolicznościowych na rzecz wsi. Często zajmowali wysokie miejsca i otrzymywali nagrody.

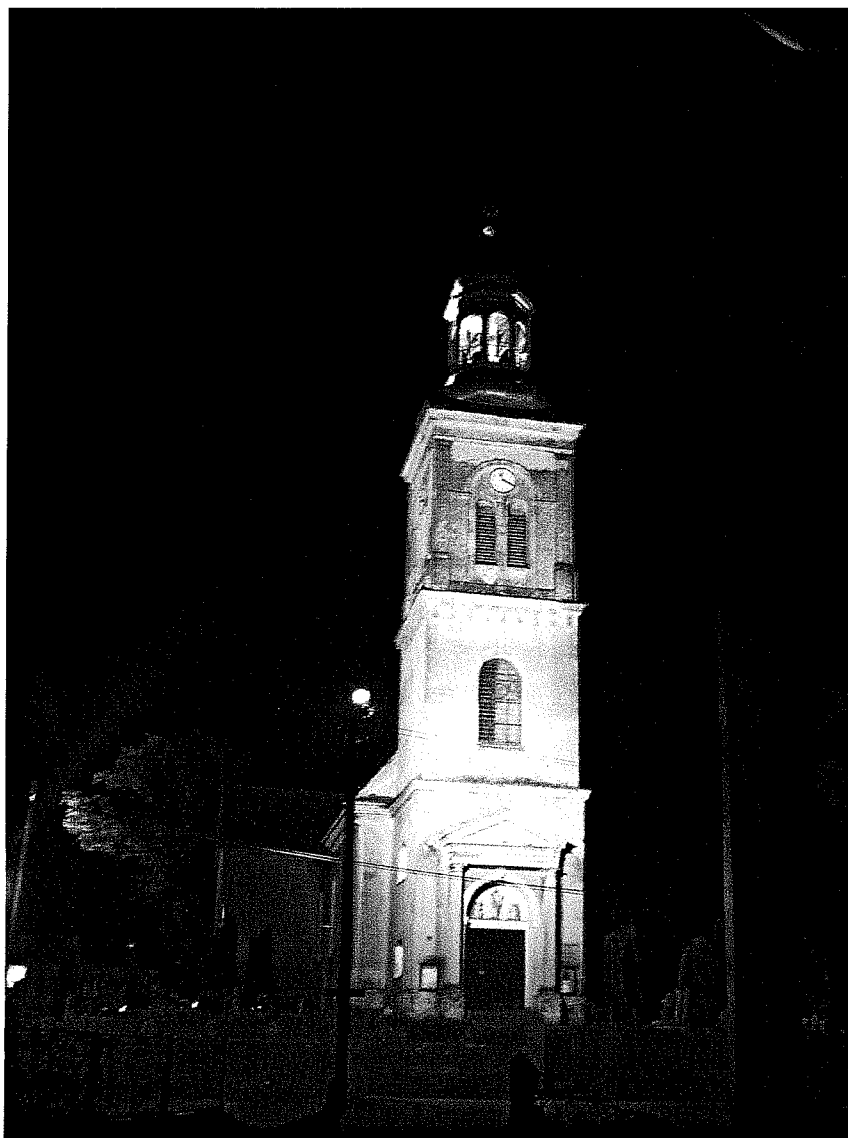
Od momentu przeprowadzki do nowego gmachu budynek starej szkoły nie jest użytkowany i niestety niszczeje. Nie doczekał się on odpowiedniego pomysłu na zagospodarowanie popartego funduszami na odnowienie. Jest to zbyt duży budynek, aby sołectwo we własnym zakresie mogło go wyremontować i utrzymać. Są czynione różne starania, aby poprawić wizerunek tego miejsca i w jakiś sposób użytkować budynek.

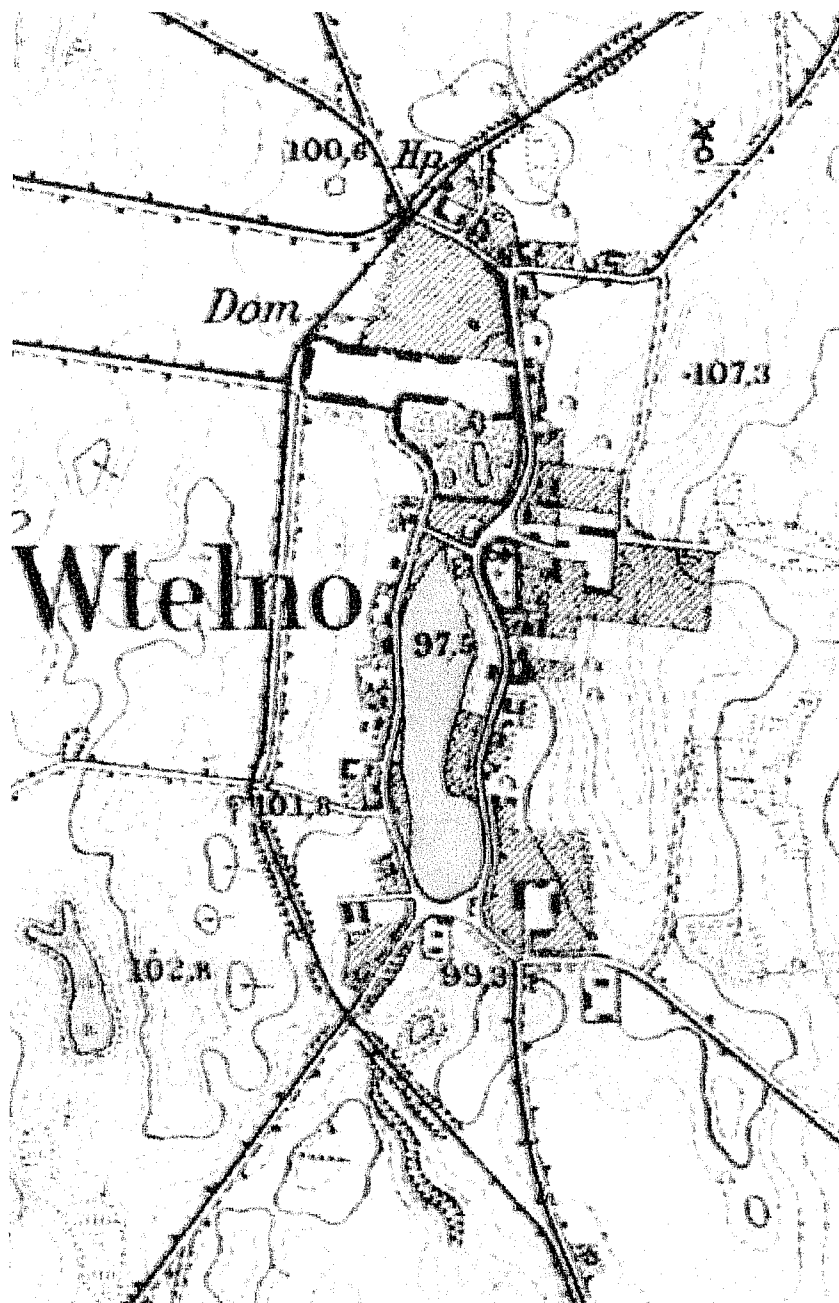
Widok budynku starej szkoły jako kościoła ewangelickiego i jego stan obecny

Przestrzenna struktura miejscowości

Układ przestrzenny Wtelna nie zmienił się na przestrzeni wieków. Charakterystyczną budowlą dominującą nad całą miejscowością jest usytuowany na lekkim wzniesieniu terenu kościół z czterdziestu-kilku metrową wieżą widoczną z odległości kilku kilometrów. W ostatnich latach zostało zmienione jej pokrycie dachowe, a w nocy jest ona oświetlona reflektorami, co jeszcze bardziej ją uwidacznia.

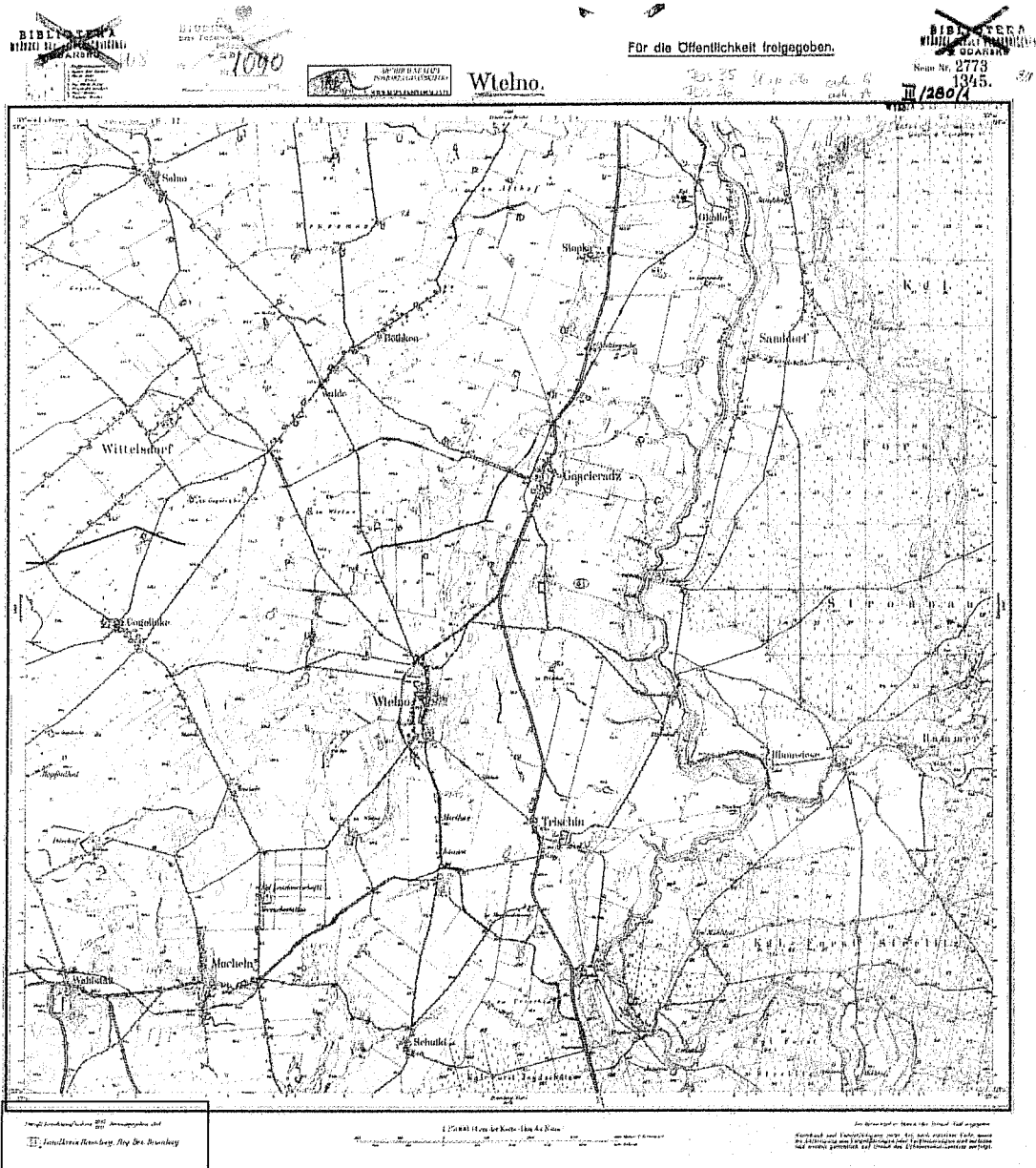

Tuż obok kościoła znajduje się duży staw, a dookoła niego usytuowane są liczne zabudowania. Na północ od stawu do II wojny światowej znajdował się duży majątek rolny. Jego teren uległ parcelacji, a zabudowania nie dotrwały do dnia dzisiejszego. Przez środek tak zwanego „podwórza” w tej chwili przebiega droga wojewódzka numer 244, a wokół niej powstały liczne nowe budynki i gospodarstwa.

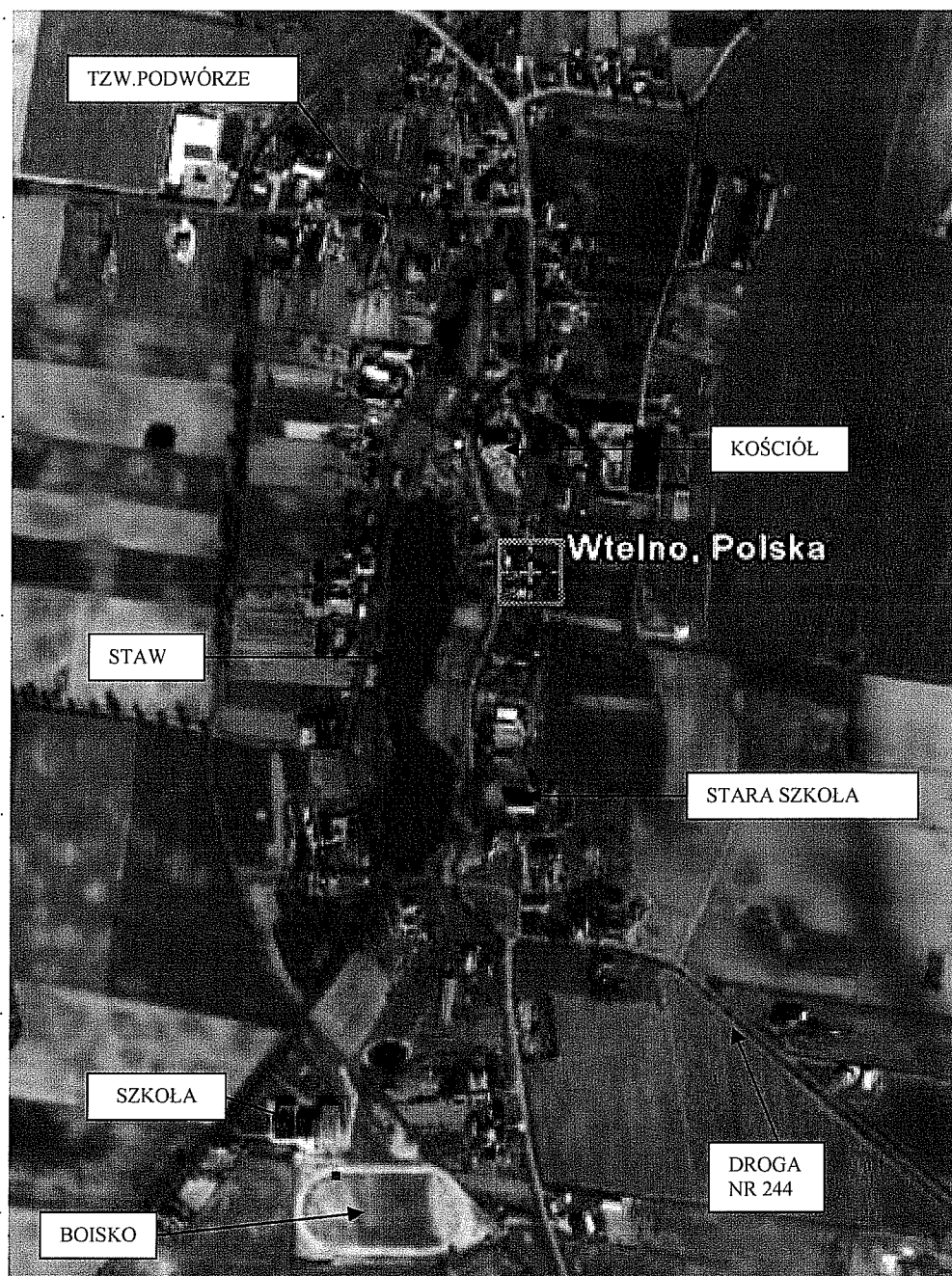
Plan sytuacyjny Wtelna skopiowany z mapy z 1913 zamieszczonej na następnej stronie.

Plan Odnowy Miejscowości Wtelnio

Preuß. Landesaufnahme $\frac{1910}{1911}$. Herausgegeben 1913.

61 Landkreis Bromberg, Reg. Bez. Bromberg.

Obecny układ sytuacyjny Wtelna

Inwentaryzacja zasobów miejscowości Wtelno

Zasoby przyrodnicze

- Duży staw wiejski w centrum wsi,

- Mały lasek liściasty (akacje, brzozy, buki) w zachodniej części sołectwa,
- Duża ilość starych drzew sadzonych wzdłuż dróg gminnych,
- Gleby średniej klasy (przeważnie IIIa – IVb),
- Dość licznie występująca drobna zwierzyna łowna,
- Wiosną przepiękne widoki stwarzają bardzo liczne sady znajdujące się w sołectwie.

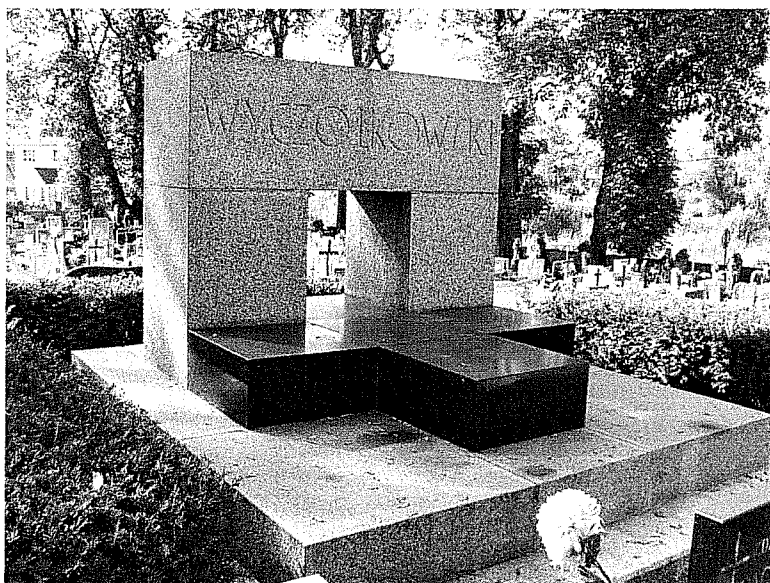
Środowisko przyrodnicze nie wyróżnia naszego sołectwa w znaczący sposób. Oprócz kilku pomników przyrody nie występują na naszym terenie inne formy ochrony przyrody.

Dziedzictwo kulturowe

- Ponad 200-stu letni kościół barokowy p.w. św. Michała Archanioła,
- Budynek plebani,
- Budynek starej szkoły podstawowej, dawniej kościół ewangelicki p.w. św. Andrzeja Boboli,

Plan Odnowy Miejscowości Wtelnio

- Pastorówka przy kościele ewangelickim,
- Grobowiec rodziny Becków, dawnych właścicieli majątku we Wtelnie,
- Pałac we Wtelenku,
- Kapliczka przydrożna,
- Kilka domów przygotowywanych do wpisu do ewidencji zabytków,
- Modernistyczny nagrobek malarza Leona Wyczółkowskiego na tutejszym cmentarzu.

Wtelnio może poszczycić się kilkoma cennymi zabytkami. Najważniejszym jest barokowy Kościół p.w. św. Michała Archaniola wpisany do rejestru zabytków. Kilka obiektów jest także wpisanych do ewidencji obiektów zabytkowych, są to między innymi:

- Budynek plebani,
- Zespół kościoła ewangelickiego,
- Kapliczka przydrożna,
- Kaplica grobowa rodziny Beck na dawnym cmentarzu cholerycznym,
- Dom numer 26.

Jest to stan na dzień 4.12.2007 według zaświadczenia z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu Delegatura w Bydgoszczy. W ewidencji zabytków wpisany jest także dwór, który niestety już nie istnieje. Kilka następnych obiektów jest przygotowanych do wpisu do tej ewidencji.